

Göteborgsregionens kommunalförbund
Monica Dahlberg
Box 5073
402 22 Göteborg

Synpunkter på utkast till Göta älvs vattenskyddsområde inklusive skyddsföreskrifter

LRF Västra Götaland har genom deltagande i referensgruppen beretts möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter gällande förslag till Göta älvs vattenskyddsområde.

Förslag till avgränsning av vattenskyddsområde

Med anledning av att uppströmsflödets dominanta roll, det låga bidraget av flöde genererat inom älvdalens tillrinningsområde samt riskkällornas placering i huvudsak längs och nära Göta älv anser LRF Västra Götaland att avgränsningen av vattenskyddsområdet är omotiverat omfattande. Området bör minskas betydligt vad gäller avgränsning och särskilt vad gäller den yttre skyddszonen.

Med anledning av att påverkan via friktionsmaterial sker långsamt och utanför den tidshorisont som krävs för att skapa rådrum ifrågasätter vi nödvändigheten av att inre skyddszon längs Göta älvs huvudfåra utökas från 50 meter till 100 meter på vardera sida av älven. Vidare ifrågasätter vi nödvändigheten av en 60 meter bred inre skyddszon längs vägområdena E6 och E45 inom tillrinningsområdet. En inre skyddszon som enbart inkluderar vägområdena med eventuella tillhörande parkeringsfickor/rastplatser borde vara tillräckligt.

Den föreslagna yttre skyddszonen har enligt *Grund för förslag till vattenskyddsområde* flera syften. Dels är syftet att skapa förutsättningar för information och varseblivning för boende och verksamhetsutövare inom det tilltänkta vattenskyddsområdet. Dels anges syftet vara att ett vattenskyddsområde är en planeringsförutsättning och anvisning till bland annat kommunala översiktsplaner om vilken som är den lämpligaste mark- och vattenanvändningen. Det är LRF Västra Götalands bestämda uppfattning att det finns betydligt bättre sätt att genomföra förutsättningar för såväl information och varseblivning som lämplig mark- och vattenanvändning än att lägga ett område om 1 200 km² inom yttre skyddszon.

2014-07-04

Enligt uppgift kommer enbart 5 % av det vattens om rinner i Göta älv från det föreslagna skyddsområdet. Av det vatten som rinner genom Göta älv rinner enbart 25-30 % förbi vattenintaget för Göteborgs vattenverk. Övrigt vatten rinner via Nordre älv. Vidare har flertalet av de mätvärden som avser vattenkvaliteten blivit betydligt bättre sedan 1960-1970 talen. Detta talar ytterligare för att området bör kunna minskas ned betydligt.

LRF Västra Götaland har förståelse för att många av de berörda kommunerna känner en oro för att den föreslagna avgränsningen kraftigt riskerar att inskränka på företagsutvecklingen i kommunerna. Det är fullt möjligt att inrätta mindre omfattande vattenskyddsområden till storleken. Två exempel är de nyligen inrättade vattenskyddsområdena för Hyndevad och Vättern.

I exemplet Vättern består den enda skyddszonen av Vätterns sjöyta inklusive öar med en area under 50 hektar samt 50 m bred zon från Vätterns strand på fastlandet inklusive 6 öar med en area större än 150 ha. Utöver detta ingår även vattenytan och en 50 m bred zon på vardera sidan om vattendrag som mynnar i Vättern med en rinn- och strömningstid vid högvattenflöde upptill 24 timmar till närmaste vattendrag.

2 § Miljöfarlig verksamhet

b) Miljöfarlig verksamhet eller åtgärd som är anmälningspliktig enligt 2-32 kap i miljöprövningsförordningen (2013:251) får ej bedrivas utan tillstånd. Undantag från tillståndsplikten gäller för sådan miljöfarlig verksamhet eller åtgärd vilken anmälts till behörig myndighet före dagen för fastställandet av dessa skyddsföreskrifter den å mm dd.

När det gäller möjligheterna att föreskriva om ”tillståndsplikt” enligt bestämmelserna i 7 kap. 22 § miljöbalken grundas detta resonemang på bedömningen att det handlar om en prövning av undantag från viss angiven begränsning i föreskrifterna. Att föreskriva en generell tillståndsplikt för en verksamhet som är anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen torde inte vara möjligt. En sådan generellt tillståndsplikt/begränsning kan inte anse behövas för att tillgodose syftet med området. Det är ju inte ens säkert att den anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheten överhuvudtaget medför någon risk för påverkan på vattentäkten ifråga. Det kan också ifrågasättas vilken betydelse som detta har för en ny anmälningspliktig verksamhet som ändå kommer att prövas mot 2 kap. miljöbalken och där lokaliseringsprövningen av en ny verksamhet inom ett vattenskyddsområde knappast kan ge ett annat resultat än vid tillämpningen av en tillståndsprövning av motsvarande verksamhet enligt 7 kap. 22 § miljöbalken.

Föreskriften bör utgå i sin helhet.

2014-07-04

9 § Betesdjur och naturgödsel

- a) *Lagring av naturgödsel är förbjudet. Undantag gäller om läckage från gödsellagringen till omgivningen inte sker.*

I konsekvensbedömningen av förslag till skyddsföreskrifter angående förbud av lagring av naturgödsel motiveras restriktionsnivån utifrån att: ”avrinning eller läckage naturgödsel riskerar att förorena vattentäkten med parasiter, virus och näringsämnen.”

Bland zoonoser (smitta mellan djur och människor) finns det inga i Sverige kända viroser som går mellan nötkreatur och människor. Det är inte rimligt att stödja förhållningsregler på så felaktiga grunder. Vad gäller parasiter, se resonemanget nedan under b.

Inom det område som föreslås inrättas för Göta älvs vattenskyddsområde gäller lagstiftning med särskilt stränga krav på hantering av växtnäringsämnen. Det ordinarie regelverket omfattar lagringskapacitet, spridningstider samt skyddsavstånd till vattendrag vid spridning. Lagringsutrymmet skall vara tätt och utan avrinning och inom känsliga områden, vilket gäller för Göta älv, gäller att lagring av gödsel bör ske så att läckage helt undviks.

Gränsen har av praktiska skäl definierats att omfatta 2 djurenheter vilket t ex innebär 2 mjölkkor eller 12 kalvar (1-6 månader). Djurhållning med enbart kalvar under sex veckor förekommer inte, vilket innebär att det inte föreligger någon risk för att gårdar med under 2 djurenheter skulle kunna utgöra en eventuell källa till *Cryptosporidium parvum*. Sannolikt är det dessutom en försvinnande liten del av det totala antalet djurbesättningar i området som ligger under 2 djurenheter och föreskriften blir därför av även denna anledning omotiverad. Inga ytterligare bestämmelser utöver befintlig lagstiftning behöver införas för lagring av gödsel inom området.

Befintlig lagstiftning räcker för att tillgodose skyddet för vattentäkten. Föreskriften bör utgå i sin helhet.

Om ni vid revideringen av förslaget fortsätter att hävda nödvändigheten av föreskriften anser vi att den behöver formuleras om då den kan misstolkas. Ett förslag på ny formulering är i så fall: Lagring av naturgödsel utan tät bottenplatta är förbjudet.

- b) *Längs Göta älvs huvudfåra får betesdjur ej hållas utan anmälan.*

I konsekvensbedömningen av förslag till skyddsföreskrifter angående föreskriften anmälningsplikt för hållande av betesdjur längs Göta älvs

2014-07-04

huvudfåra motiveras restriktionsnivån utifrån att: ”strandbete främst utgör en risk för vattentäkten pga av risken för mikrobiell förorening. Mikrobiell förorening av vattentäkter i Sverige har blivit uppmärksammat de senaste åren till följd av föroreningar i bl.a. Östersund och Skellefteås vattentäkter som ledde till närmare 40 000 sjukdomsfall. Det kan inte uteslutas att parasiter mm kan smitta från djur till människa, t.ex. via dricksvattnet.”

Utbrottet i Östersund och Skellefteå som enligt senaste uppgifterna drabbade i runda tal 47 000 personer (ca 27 000 i Östersund och ca 20 000 i Skellefteå) berodde på att dricksvattnet förorenades av avloppsvatten och att *Cryptosporidium Hominis* som är en humanspecifik parasit därmed fick en stor spridning. Utbrotten hade ingen som helst koppling till djur och det är helt ologiskt att hänvisa till dessa som grund för inskränkningar i strandbetet.

Den typ av cryptosporidier som kan finnas hos idisslare och som kan smitta människor är *Cryptosporidium Parvum*. Av Charlotte Silverlås doktorsavhandling ”*Cryptosporidium* infection in dairy cattle” framgår att det är den mycket unga individen som kan drabbas av denna typ av parasit. Redan efter två veckor tar andra arter över som inte kan smitta människor. Kalvar i så ung ålder går inte på bete. I professor Camilla Björkmans nyligen publicerade rapport ”Kryptosporidier i dikobesättningar – utgör de en smittkälla för människor?” dras slutsatsen att incidensen hos dikor är ännu lägre än hos mjölk Kobesättningar. Risken för nyinfektion sjunker dessutom när djuren släpps på bete och får tillgång till större ytor. Därmed minskar smittrycket och utsöndringen av oocystor till omgivningen. Oocystorna är dessutom känsliga för UV-ljus och uttorkning vilket gör att överlevnaden utomhus, framför allt under torra somrar, är mycket lägre än inne i stallmiljön. LRF Västra Götaland anser därför att föreskriften bör utgå i sin helhet.

LRF Västra Götaland begär att få ut det underlag som ni stöder er på för att införa anmälningsplikt för betesdjur längs Göta älvs huvudfåra.

Övriga synpunkter

Gemensamma handläggningsriktlinjer

LRF Västra Götaland är mycket positiv till att det redan i det här skedet har tagits ett initiativ till ett arbete med syfte att se hur gemensamma handläggningsriktlinjer kan tas fram och tillämpas. Vid arbeten med att inrätta vattenskyddsområden får LRF Västra Götaland ofta frågor om vilka villkor som är förknippade med tillstånd och anmälan och på vilket sätt den enskilde verksamhetsutövaren kommer att bli berörd. Att det finns ett framtaget förslag

2014-07-04

till gemensamma riktlinjer för handlägningsrutiner och villkor för tillståndsgivning och anmälan vid det kommande samrådet är positivt. På så sätt har den enskilde verksamhetsutövaren möjlighet att avgöra på vilket sätt vederbörande kan komma att påverkas av inrättandet av vattenskyddsområdet.

Med anledning av att ett antal av de föreslagna skyddsföreskrifterna rör de gröna näringarna hyser LRF Västra Götaland en önskan om att en person med stor kännedom om de gröna näringarna, dess produktionsgrenar och lagstiftning ingår i arbetsgruppen. En sådan person skulle exempelvis kunna vara någon ifrån LRF eller ifrån Länsstyrelsens landsbygdsenhet.

I övrigt vill vi hänvisa till de synpunkter som vi lämnat tidigare i processen.

Eleonore Marcusson
Verksamhetsutvecklare
LRF Västra Sverige